

Arkitektbedriftene i Norges innspill til den internasjonale strategien for kulturpolitikken

Arkitektbedriftene i Norge (AiN) er bransje- og arbeidsgiverorganisasjonen for bedrifter med praktiserende arkitekter, landskaps- og interiørarkitekter i Norge. AiN har i dag ca. 630 medlemsbedrifter med til sammen ca. 5 700 ansatte, hvilket utgjør rundt ca. 90 % av arkitektbransjen.

Norsk arkitektbransje holder et høyt nivå, og våre arkitekter høster regelmessig anerkjennelse omkring i verden og vinner internasjonale og prestisjefulle priser. Norsk arkitektur kjennetegnes ved å ha mennesket og bærekraftig utvikling som fokus både for bygg og stedsutvikling. Den oppfattes ute som åpen og inkluderende, i samspill med naturen, og med høyt fokus på materialer.

En kartlegging gjort av Zynk for Utenriksdepartementet, Kulturdepartementet, Doga og AiN ca 2015 viste at det potensielle markedet for norske arkitekter i utlandet er betydelig. Utenfor Europa etterspørres ikke norsk arkitektur eksplisitt, men gjerne nordisk eller skandinavisk arkitektur, og danske arkitekter har for eksempelvis stabilt stor aktivitet både i USA og i Østen. I Danmark så mottar danske arkitekter offentlig støtte til reiser og til å hente utenlandske kunder til Danmark, og ikke minst finansiell støtte over lengre tid. Noen få norske bedrifter har i lengre tid gjort det meget bra i utlandet, og viser at det er mulig å hevde seg blant de beste.

Langt de fleste norske arkitekt-, landskaps- og interiørarkitektkontorer har færre enn 10 ansatte, og bare ca. ti bedrifter har mer enn 50 ansatte. Dette betyr begrensede midler og ressurser til å drive markedsføring ute, og etablere seg lokalt. Dette gjør det krevende å etablere seg i et internasjonalt marked. En internasjonal satsing er avhengig av å kunne ha et langsiktig perspektiv, da det å innarbeide seg i et fremmed land krever innsats over lang tid.

AiN igangsatte i 2009 en eksportsatsing sammen med en gruppe medlemsbedrifter. Disse dannet et bedriftsnettverk som fikk støtte av Innovasjon Norge over en fem-års periode, hvor vi koordinerte deltagerne og stod for de fleste fellesaktivitetene. Satsingen pågikk frem til 2016, hvor støtten fra Innovasjon Norge tok slutt. Da hadde flere bedrifter oppnådd en del, blant annet en fast representasjon og markedsføring i Kinas tre største byer, men uten støtte stoppet det meste opp.

I denne satsingen hadde vi et godt samarbeid med UD og Næringsdepartementet, og med flere av Innovasjon Norges utestasjoner. Bedriftene deltok på flere statsbesøk og representerte landet på enkelte arrangementer sammen med andre eksportnæringer. Her erfarte vi blant annet at arkitektur er en sterk markedsfører av Norge og av andre norske produkter.

Senere har regjeringen støttet en liten gruppe arkitektbedrifter med et kortvarig eksportprogram, men som dessverre slik vi har forstått det, i liten grad har gitt varige gevinster.

En norsk eksportsatsing på arkitektur må derfor ha et langsiktig perspektiv, og det kreves tålmodighet for å oppnå en etablert posisjon. Vi anbefaler derfor at det etableres et eget permanent senter for eksport av arkitektur, for eksempel tilknyttet Doga. Senteret kan fungere som fasilitator og nettverksbygger slik at langsiktighet og kompetanse i det internasjonale arbeidet sikres. Senteret bør også koordinere samarbeid med andre norske eksportnæringer og kulturaktiviteter. Videre bør det legges til rette for at norske bedrifter kan finne samarbeidspartnere i utlandet. Kontakter med kjennskap til lokale forhold som språk, regelverk, kultur- og bransjeforståelse ofte vil være avgjørende for etablering, en god gjennomføring og et vellykket resultat.

Mange etableringer utenlands kommer som følge av arkitektkonkurranser, og enkle støtteordninger knyttet til deltagelse i disse vil gjøre det mer attraktivt å delta internasjonalt. Dette skaper større synlighet for norsk arkitektur, og kan igjen være med på å øke etterspørselen.